

medan det som från början var huvudfrågan, behandlingen av stammar av pestbakterier i USA och Tanzania, inklusive oskyddad transport av dessa både till och i USA, ledde till fällande dom endast i tre fall. De gällde transporten av pestbakterier i en Federal Express-kartong till Tanzania utan att ha sökt tillstånd till detta. Ironiskt nog uppgav en expert från biosäkerhetsavdelningen inom Handelsdepartementet att han utan vidare skulle ha fått tillstånd till denna transport om han hade ansökt om detta.

Efter viss tvekan uppdrog Butler åt sin försvarsadvokat att överklaga domen, som innebar ett tvåårigt fängelsestraff. Överklagandet hade ingen framgång och i oktober 2005 konfirmerade appellationsdomstolen i New Orleans det tvååriga fängelsestraffet, som Butler för närvarande avtjänar med beräknad frigivning 2 januari 2006.

Butler ämnar överklaga denna dom, även om han måste gå till Högsta Domstolen, the Supreme Court. Många av Butlers kolleger som uttalat sig under resans gång, trodde att Butler slutligen skulle frikännas. De försöker hjälpa honom till ett arbete efter frigivningen. Trots att medlemmar i National Academy of Science's Committee on Human Rights ställer upp, tycks det vara omöjligt »short of him leaving the country« som bakteriologen Stanley Falkow uttryckte det, för honom att få arbete..

Hur kunde en känd vetenskapsman med gott rykte som expert på böldpest och andra akuta infektionssjukdomar hamna i denna situation som åsamkade honom fängelsestraff? När medierna i USA först uppmärksammade den bristande kontrollen av peststammar i Butlers laboratorium såg både kolleger runt om i landet och allmänheten Butler som en ansedd vetenskapsman med gott rykte. Hans vetenskapliga verksamhet med kliniska prövningar av behandling vid infektioner hade varit framgångsrik. Företag, flertalet kolleger och många som administrerade multicenterprövningar hade haft stort förtroende för Butler.

Trots att hans arbete med aktiv böldpest borde gett honom respekt för riskerna, slarvade han med kontrollen både i laboratoriet och vid förflyttning mellan arbetsplatser.

Även i förhållande till universitetets etiska kommitté och dess ordförande, vicekanslern Barbara Peace, ansåg sig Butler kunna följa egna lagar. När det visade sig att även IRS hållits okunnigt kom brottsrubriceringen att eskaleras.

Universitetsledningen var välvilligt inställd till sina forskare och van vid att behandla kontroverser med anställda med silkesvantar. Ledningen hade en utarbetad policy hur konflikter skulle handläggas och brukade göra upp i godo även när det var fråga om ekonomiska oegentligheter. Även Butler kunde antagligen ha behandlats välvilligt om inte hans konflikt med Peace hade funnits. När sedan både FBI och IRS var inblandade blev det inte möjligt att undgå en domstolsprövning av det sätt på vilket Butler handskats med såväl bakterier som pengar. Skattemyndigheten – som i USA är lika aktiv som i Sverige – var lika angelägen som FBI att föra saken till domstol.

Lars Werkö,
professor, Stockholm

På spaning efter soffan

En gång i Wien för många år sedan gick jag till Berggasse 19 för att titta på Soffan. Soffan med stort S, ursoffan, förebilden för alla psykoanalytikersoffor i böcker och filmer. I skämtteckningar har den blivit själva symbolen för psykiatrin, liksom pannspegeln ofta tillgrips som en lättfattlig signal om att här har vi en doktor med somatisk inriktning.

Berggasse 19 är ett borgerligt flerfamiljshus i borgerliga kvarter, inte så långt från Ringstrasse. Det skulle kunna ligga på Östermalm i Stockholm. Möjligen är porten litet magnifikare än vad som var vanligt i Sverige, för man kan köra in med hästdroska eller automobil och gå direkt in i trapphuset.

Huset var säkert nybyggt när Sigmund Freud flyttade in 1891. Här gick de alltså i trapporna, den handfull patienter som gjorde Freud berömd och gav stoff till ett nytt sätt att se på människosjälen. Vargmannen, Dora, Miss Lucy och Lille Hans, alla travade de upp för att lägga sig på soffan och berätta om undertryckt libido, urscener och oedipuskomplex.

Men till min besvikelse fanns soffan inte på Berggasse. Den tog Freud med sig när han 1938 flyttade till London undan nazisternas förföljelser. Och där står den kvar i huset i Hampstead, som också det är museum nu förtiden. I Wien fanns soffan bara på fotografi, och den motsvarade inte alls den bild som jag hade gjort mig av den i fantasin.

Jag hade föreställt mig en elegant schäslong, klädd med mörkt läder och formgiven i den djärva wienska jugenddesign som förebådade funkisen trettio år i förväg. Men i stället var det en vanlig hembiträdesotoman från 1800-talet med ett brokigt orientaliskt överkast och en rad pösande kuddar. Den var så gammaldags borgerlig, så konventionell, så viktoriansk, att jag hade svårt att förknippa den med revolutionerande (och på sin tid synnerligen osedliga) teorier om människans innersta.

Så tänkte naturligtvis inte Freud. Soffan fanns till hands och fick duga när patienten skulle placeras i en avslappnad position för hypnos och analys. Men jag undrar om Woody Allen skulle ha gått med på att lägga sig på den.

Ulf Schöldström,
f d utredningschef, Läkarförbundet

SIGMUND FREUDS SOFFA från hans arbetsrum på Berggasse 19 i Wien finns numera i Freuds hem i Hampstead, London, vilket blivit museum.
Foto: Erich Lessing/IBL bildbyrå